

Tổ chức tập giảng cho sinh viên ngành Giáo dục Mầm non Trường Cao đẳng Sư phạm Kiên Giang Thực trạng và giải pháp

Chu Văn Hiến, Nguyễn Thị Nhã Phương**

**Trường Cao đẳng Sư phạm Kiên Giang*

Received: 2/9/2023; Accepted: 10/9/2023; Published: 16/9/2023

Abstract: *Teaching practice is a basic and decisive activity in terms of quality and effectiveness in pedagogical practice. The quality and effectiveness of this pedagogical activity are closely related to the quality, efficiency and methodicalness of learners' "real teaching". Its basic purpose is to form career competencies for students. Therefore, this article focuses on sharing the current situation and proposing solutions for each situation in order to improve the quality of teaching activities in learning and pedagogical practice for students majoring in Early Childhood Education at Kien Giang Pedagogical College.*

Keywords: *Teaching practice, teaching practice activities, quality, pedagogical practice, pedagogical skills, teaching methods, preschool education.*

1. Mở đầu

Tập giảng (hay thực hành giảng dạy bộ môn) là hình thức phổ biến nhất, thông dụng nhất trong rèn luyện nghiệp vụ sư phạm cho SV (SV) sư phạm ở các trường đại học và cao đẳng hiện nay. Đối với chương trình đào tạo chuyên ngành Giáo dục Mầm non (GDMN), hệ chính quy ở Trường Cao đẳng Sư phạm (CĐSP) Kiên Giang, hoạt động này được thực hiện thường xuyên ở hầu hết các học phần, đặc biệt là các học phần thiên về phương pháp dạy học (PPDH) và các học phần nghiêng nhiều về tính thực hành như: *Thực hành sư phạm 1* (2 tín chỉ), *Thực hành sư phạm 2* (2 tín chỉ), *Thực tập sư phạm (TTSP) 1* (2 tín chỉ), *Thực tập sư phạm 2* (4 tín chỉ) [3].

Nhìn từ góc độ lý thuyết và thực tiễn, tập giảng có ý nghĩa thực sự quan trọng đối SV khi lên lớp. Nó giúp SV rèn luyện các kỹ năng dạy học cần thiết, làm quen với các tình huống xảy ra với một bài lên lớp cụ thể, sửa chữa kịp thời những hạn chế, thiếu sót còn mắc phải. Từ đó, SV sẽ chủ động và tự tin hơn khi “giảng thật” trong TTSP và giảng dạy sau này.

Vì thế, nâng cao chất lượng, hiệu quả của hoạt động tập giảng trong rèn luyện nghiệp vụ sư phạm cho SV là nhiệm vụ hết sức cần thiết. Tuy nhiên, thực tiễn tập giảng của SV ngành GDMN ở Trường CĐSP Kiên Giang còn nhiều hạn chế, rất cần sự quan tâm sâu sát và có hướng giải quyết phù hợp.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Thực trạng hoạt động tập giảng cho SV ngành GDMN ở Trường CĐSP Kiên Giang

Trong quá trình giảng dạy và thực tế quan sát, chúng tôi nhận thấy, việc tập giảng cho SV ngành GDMN, Trường CĐSP Kiên Giang còn gặp phải một số khó khăn và hạn chế cơ bản như sau:

Thứ nhất, nhiều giảng viên (GV) chưa thực sự chú trọng việc đổi mới hình thức thực hành tập giảng theo hướng nâng cao năng lực sáng tạo của SV.

Thứ hai, việc thực hiện, thực hành các hoạt động trước và trong tiến trình tổ chức tập giảng nói chung còn mang tính hình thức, hiệu quả thấp, bộc lộ nhiều khiếm khuyết cần phải cải thiện.

Thứ ba, nhiều GV phụ trách đoàn TTSP chưa thực sự sâu sát với hoạt động tập giảng của SV ở cơ sở thực tập; nhiều GV phụ trách TTSP không được tập huấn, đào tạo về kiến thức thực hành của ngành GDMN nên họ đã gặp không ít khó khăn trong việc hướng dẫn, giúp đỡ SV thực hành sư phạm, đặc biệt là tập giảng.

Thứ tư, việc tập giảng cho SV chủ yếu chỉ dừng lại ở lớp dạy học giả định, chưa thực sự sát với thực tiễn giáo dục ở trường mầm non của địa phương; đồ dùng học tập, số lượng phòng chuyên dụng để thực hành sư phạm, thực hành tập giảng ở Trường CĐSP Kiên Giang trong thực tế hiện nay là chưa đáp ứng đủ và kịp thời nhu cầu tổ chức tập giảng cho SV; sự phối hợp giữa GV bộ môn, SV với giáo vụ khoa trong việc đăng ký, lập kế hoạch bố trí sử dụng Phòng thực hành sư phạm còn thụ động, thiếu linh hoạt.

2.2. Đề xuất một số giải pháp khắc phục

2.2.1. Đối với thực trạng thứ nhất. Muốn đổi mới

hình thức thực hành tập giảng theo hướng nâng cao năng lực sáng tạo của SV, GV cần đặc biệt lưu ý tới hai vấn đề sau:

Một là, bằng nghiệp vụ sư phạm và lương tâm nghề nghiệp, thông qua phân tích và liên hệ thực tế (có dẫn chứng cụ thể), GV cần thông suốt tư duy nhận thức của SV về quan niệm, tác dụng và kĩ năng cần thiết của việc tập giảng.

Hai là, GV cần linh hoạt kết hợp với những hình thức có tính đổi mới liên quan đến hoạt động tập giảng như: cho SV tập thiết kế kế hoạch giảng dạy, bài giảng điện tử và tập giảng, GV và nhóm lớp cùng phân tích, cùng đánh giá điểm; cho SV thực hành phân tích kế hoạch bài dạy, bài giảng điện tử trước khi tập giảng; quay lại giờ tập giảng của SV để nhóm, lớp cùng phân tích và đánh giá điểm; tạo trang liên kết (email, facebook) của nhóm, lớp để SV cùng phân tích, đánh giá điểm kế hoạch bài dạy, bài giảng điện tử và giờ dạy; cho SV cập nhật chương trình và những nội dung đổi mới phương pháp tổ chức các hoạt động nuôi dưỡng, chăm sóc, giáo dục trẻ ở trường mầm non.

2.2.2. Đối với thực trạng thứ hai. Đây là thực trạng có sự ảnh hưởng và liên quan lớn nhất, trực tiếp nhất đối với chất lượng và hiệu quả của tiến trình tập giảng. Do vậy, tùy vào từng thực trạng hiện có, tùy vào tầm quan trọng của mỗi hoạt động mà GV đưa ra biện pháp khắc phục sao cho phù hợp. Chẳng hạn như:

a. Với hoạt động giảng mẫu của GV. Để thực hiện tích cực và hiệu quả hình thức này, GV cần tuân thủ một số lưu ý sau:

- Trước khi thực hiện tiết giảng mẫu, GV cần: định hướng cho SV về mục đích, cách thức tổ chức, phương pháp và kĩ thuật dạy học; lưu ý SV quan sát, học hỏi cách triển khai tiết học, cách đặt câu hỏi, cách sử dụng đồ dùng dạy học, cách xử lí tình huống, ... từ phía GV; lưu ý các em cách đóng vai, việc hợp tác, phân tích, đánh giá, ghi chép, ... để nhằm đảm bảo SV tiếp nhận được các chuẩn mực trong giờ dạy một cách tối đa.

- Sau các tiết giảng mẫu, GV có thể cung cấp kế hoạch bài dạy và bài giảng điện tử tiết dạy để SV tham khảo, đối chứng và học hỏi.

- Đi cùng với hoạt động này, GV có thể sử dụng bằng hình các giờ dạy mẫu của giáo viên mầm non để SV tham khảo nhưng cũng cần định hướng cho SV về mục đích, cách thức quan sát, phân tích và vận dụng.

b. Với hoạt động thiết kế kế hoạch bài dạy, bài

giảng điện tử

**Hướng dẫn SV cách xử lí kiến thức từ sách giáo viên, sách hướng dẫn trong hoạt động soạn giảng:*

GV cần chú trọng phát huy tư duy phản biện và khả năng độc lập tương đối với sách giáo viên, sách hướng dẫn trong quá trình soạn giảng. Vì vậy, GV cần hình thành cho SV quan niệm đúng về sách giáo viên, sách hướng dẫn, từ đó có sự tiếp nhận mang tính sáng tạo. Đồng thời, GV cũng cần tư vấn cho SV, giúp các em nhận thức được rằng, những nguồn này có vai trò quan trọng trong việc định hướng cơ bản về mục tiêu, nội dung, PPDH, tuy nhiên, chúng là tài liệu hướng dẫn áp dụng như nhau cho mọi vùng miền, cho mọi đối tượng học sinh trong điều kiện học tập khác nhau, nếu tham khảo, sao chép một cách rập khuôn thì hiển nhiên sẽ nảy sinh nhiều bất cập.

**Hướng dẫn SV thiết kế kế hoạch bài dạy, bài giảng điện tử:*

GV nên yêu cầu SV phải có sản phẩm kế hoạch bài dạy, bài giảng điện tử trình bày trên ba hình thức: bản giấy, bản word và powerpoint. Và để hạn chế tình trạng sao chép giáo án trên mạng hoặc copy bài soạn của bạn, GV nên yêu cầu SV thiết kế kế hoạch bài dạy bằng bản viết tay. Kế hoạch bài dạy của từng cá nhân cần được tổ chức thảo luận, rút kinh nghiệm kĩ ở tổ, nhóm. Các tổ cũng nên đổi chéo để nhận xét, phản hồi, chỉnh sửa... Sau đó, kế hoạch bài dạy mới được chuyển sang trình bày trên word. Từ bản word, trên phần mềm shawriting, các tổ tiếp tục đổi chéo bài để góp ý bổ sung, chỉnh sửa.

Bài soạn trên word cần được kết nối với màn hình tivi để cả lớp cùng tham gia chỉnh sửa, xây dựng... dưới sự tổ chức định hướng của GV trên phần mềm shawriting. Khi bài soạn đã khá ổn, chuyển sang bài giảng powerpoint phục vụ giai đoạn tập giảng.

c. Với hoạt động tổ chức, bố trí SV tập giảng và SV đóng vai trẻ mầm non

Thứ nhất, về thực hiện các bước của quy trình tập giảng, GV và SV cần tuân thủ thực hiện một cách nghiêm khắc, chú trọng đến tính khả thi của trình tự các bước trong quy trình tập giảng.

Thứ hai, về hình thức tổ chức hoạt động tập giảng, đặc biệt là tập giảng theo nhóm của SV, hình thức này cần được tổ chức một cách bài bản (chuẩn bị kĩ càng, phân công cụ thể, theo dõi, nhận xét, đánh giá chặt chẽ, ...) nhằm giúp SV có ý thức tham gia tập giảng tốt nhất, có PPGD hiệu quả nhất. Quá trình đánh giá bằng điểm số cũng nên có sự tham gia của cả SV nhằm thêm một kênh đánh giá, đảm bảo sự minh bạch, công bằng.

Thứ ba, về cách thức bố trí SV tập giảng và SV đóng vai trẻ mầm non, GV cần lưu ý:

- Chia lớp thành nhiều nhóm, một nhóm đóng vai trẻ mầm non và các nhóm kia với tư cách là quan sát viên, ngồi xung quanh lớp học để quan sát. Đến lượt tập giảng khác, vai trò của từng nhóm sẽ thay đổi. Lớp học được chia nhỏ để mọi cá nhân có thể nhận thức rõ vai trò của mình. Cách bố trí lớp học theo hướng này sẽ tạo điều kiện để SV được đứng ở nhiều vai, nhiều góc độ khác nhau mà nhìn nhận bản thân và đồng nghiệp; hiệu quả tiết tập giảng sẽ tốt hơn, không khí tiết tập giảng sẽ thú vị hơn.

- Phân loại đối tượng SV (giỏi, khá, trung bình, yếu) để có biện pháp bồi dưỡng tay nghề cho các em một cách hợp lí. Những SV trung bình, yếu cần được ưu tiên tập giảng nhiều hơn, được hướng dẫn một cách tỉ mỉ hơn về các bước tổ chức giờ dạy, cách xử lí tình huống sư phạm trên lớp. Cũng liên quan đến vấn đề này, nhóm tác giả Nguyễn Mậu Đức - Nguyễn Thị Chiên - Trần Trung Ninh có chia sẻ rằng, trong tiết tập giảng của SV nên chú trọng hình thức *dạy học vi mô* (hay còn gọi là *dạy học trích đoạn*), tức là có thể chia một tiết học bình thường thành những tiết học nhỏ, ngắn, có tính phân đoạn, gồm nhiều hoạt động nhỏ và bố trí mỗi SV chỉ thực hành tập giảng một vài hoạt động nhỏ ấy [1]. Quả thật, đây cũng là một chia sẻ hay trong tập giảng cho SV sư phạm, cần học tập và áp dụng...

2.2.3. Đối với thực trạng thứ ba

*GV phụ trách đoàn TTSP cần:

- Dành nhiều thời gian và sâu sát hơn đối với việc tập giảng của SV ở cơ sở thực tập;

- Nghiên cứu, tìm hiểu, rèn luyện thêm về kiến thức, kĩ năng thực hành sư phạm của ngành GDMN (đặc biệt là với những GV “tay ngang”, không chuyên, không được đào tạo bài bản về kiến thức thực hành của ngành GDMN);

- Cần phối hợp chặt chẽ với giáo viên hướng dẫn ở trường mầm non để xây dựng kế hoạch hướng dẫn, giúp đỡ SV trong việc rèn nghề, rèn nghiệp vụ sư phạm qua hoạt động tập giảng một cách khoa học, hiệu quả hơn.

*Trường CĐSP Kiên Giang cần:

- Quản lí, giám sát sâu sát hơn việc thực hiện nhiệm vụ được giao của GV phụ trách TTSP ở trường mầm non;

- Tạo điều kiện cho GV phụ trách TTSP được tập huấn về kiến thức thực hành của ngành GDMN, đặc biệt là những vấn đề đổi mới trong hoạt động

giảng dạy, chăm sóc, giáo dục trẻ ở trường mầm non hiện nay trước khi làm công tác phụ trách TTSP.

2.2.4. Đối với thực trạng thứ tư

Để việc dạy học thuận lợi và sát với thực tiễn giáo dục ở các trường mầm non của địa phương hơn thì việc bố trí, sắp xếp cho SV ngành GDMN được thực hành tập giảng ở *Trường mầm non thực hành* là hết sức cần thiết. Vì vậy, đề án xây dựng *Trường mầm non thực hành* ở Trường CĐSP Kiên Giang cần sớm được thực thi và đi vào hoạt động. Trong tình hình hiện tại, đơn vị đào tạo này cần có hướng trang bị đầy đủ và kịp thời hơn về cơ sở vật chất, đồ dùng dạy học đối với phòng thực hành sư phạm trong điều kiện có thể, và đặc biệt, việc đưa *Nhà thực hành sư phạm* vào thực tiễn dạy học cho SV chuyên ngành GDMN là tiền đề quan trọng. Đồng thời, GV bộ môn, SV và giáo vụ khoa cũng cần chủ động, linh hoạt, khoa học hơn trong việc đăng kí, phối hợp, lập kế hoạch bố trí sử dụng *Phòng thực hành sư phạm* cho việc tập giảng.

3. Kết luận

Tập giảng là một phương pháp tập huấn SV sư phạm nhằm giúp SV nắm vững các kĩ năng dạy học [2]. Đây là hoạt động không thể thiếu được trong quy trình đào tạo giáo viên ở các trường sư phạm. Nhưng làm đúng với tinh thần và bản chất của hoạt động này thì không phải dễ. Chất lượng, hiệu quả việc tập giảng chịu sự tác động từ nhiều phía, từ nhiều yếu tố. Tuy nhiên, lương tâm nghề nghiệp; kĩ năng, kinh nghiệm sư phạm của GV và sự nỗ lực học hỏi, rèn luyện nghiệp vụ sư phạm của SV vẫn là yếu tố quyết định. Từ thực tiễn giảng dạy và công tác, chúng tôi nhận thấy những giải pháp đã nêu trên có tính khả thi, có thể áp dụng vào việc nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động tập giảng cho SV ngành GDMN ở Trường CĐSP Kiên Giang.

Tài liệu tham khảo

[1]. Nguyễn Mậu Đức, Nguyễn Thị Chiên, Trần Trung Ninh (2013), *Áp dụng phương pháp dạy học vi mô rèn luyện nghiệp vụ sư phạm cho SV qua quá trình tập giảng*, *Tạp chí Giáo dục*, (số 323), tr. 26-28.

[2]. Hoàng Thị Hạnh (2016), *Kĩ năng cơ bản của SV trong thực tập sư phạm*, NXB Giáo dục Việt Nam.

[3]. Trường Cao đẳng Sư phạm Kiên Giang, *Quyết định số 104/QĐ-CĐSP về Chương trình Giáo dục Mầm non*, Hà Nội.

[4]. <https://giaoducthoidai.vn/mo-hinh-hoc-tap-trong-cac-gio-tap-giang-cho-sv-su-phampost291841.html>